

Safra Kesesi Üzerinde Ektopik Karaciğer Dokusu: İki Olgu Sunumu

Mustafa Ateş*, Abuzer Dirican*, Cengiz Ara*, Sezai Yılmaz*

* İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi, Genel Cerrahi Anabilim Dalı, Malatya

Ektopik karaciğer genellikle üst abdomende ve daha sık safra kesesinde görülür. Altmışbir yaşında bayan ve 47 yaşında erkek hastada laparoskopik kolesistektomi esnasında safra kesesinde ektopik karaciğer dokusu tespit edildi ve kolesistektomi ile beraber çıkarıldı. Histopatolojik inceleme normal karaciğer histopatolojisi olarak rapor edildi. Safra kesesinde ektopik karaciğer dokusu genelde laparotomi esnasında incidental olarak bulunur. Eğer safra kesesinde patoloji varsa kese ile beraber çıkarılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ektopik Karaciğer, Safra Kesesi

Ectopic Liver Tissue on the Gallbladder: Two Case Reports

Ectopic liver tissue is generally located at upper abdomen and mostly on gallbladder. Ectopic liver was detected on gallbladder at a 61 years old female and 47 years old male patient during laparoscopic cholecystectomy and were taken out together with gallbladder. Histopathologic examination was reported as normal liver histopathology. Heterotopic liver is more often incidentally detected during abdominal operations. It is recommended that if there is pathology of gallbladder, ectopic liver tissue on gallbladder must be taken out together with gallbladder.

Key Words: Ectopic Liver, Gallbladder

Ektopik karaciğer dokusu, nadir gelişimsel bir anamoli olup aynı zamanda heterotopik karaciğer ya da chorisitoma olarak da adlandırılır. Embriyoljik gelişim nedeniyle birçok organda, en sık safra kesesi, daha az sıklıkla umbilikal kord, hepatic ligaman, mide, retroperiton, ve toraksta gözlenir.^{1,2,3} Ektopik doku histolojik incelemede karaciğer lobülü ile benzer yapıya sahip olmasına karşın, karaciğer dokusu ile kıyaslandığında önemli ölçüde hepatoselüler karsinom gelişme potansiyeline sahiptir.^{4,5} Bu makalede laparoskopik kolesistektomi esnasında safra kesesi üzerinde tespit edilen iki adet ektopik karaciğer olgusu sunuldu

Olgular

Olgu 1. 64 yaşında kadın hastaya akut taşlı kolesistit sebebiyle laparoskopik kolesistektomi yapıldı. Hastanın 20 yıldır diyabet ve bir yıldır da biliyer kolik hikayesi vardı. Operasyon esnasında safra kesesinin solunda serozal yüzde 1,5x5x4 mm boyutlarında, bir cm uzunluğunda mezenterle karaciğer ile bağlantılı ektopik karaciğer dokusu görüldü (Resim 1).

Resim 1. Safra kesesi üzerinde pedikülü ile birlikte ektopik karaciğer dokusu

Patolojik incelemede dokunun karaciğerle aynı histopatolojik yapıda olduğu gözlemlendi. Mezenter bağlantıda vasküler yapılar vardı ancak ayrı bir safra yolu yoktu. Hastada postoperatif ateletazi gelişti ve postoperatif yedinci günde şifa ile taburcu edildi.

Olgu 2. Bir yıldır biliyer kolikliği olan ve ultrasonografide safra kesesinde taş tespit edilen 49 yaşında erkek hastaya elektif kolesistektomi yapıldı. Operasyon esnasında safra kesesinin solunda serozal yüzde 2x6x5 mm boyutlarında, 1,5 cm uzunluğunda mezenterle karaciğer ile bağlantılı ektopik karaciğer dokusu görüldü (Resim 2).

Başvuru Tarihi: 23.03.2010, Kabul Tarihi: 13.04.2010

Resim 2. Safra kesesi üzerinde pedikülü ile birlikte ektopik karaciğer dokusu

Patolojik incelemede dokunun karaciğerle aynı histopatolojide olduğu gözlemlendi. Hasta postoperatif birinci günde cerrahi şifa ile taburcu edildi.

Tartışma

Karaciğer dışında ancak onunla aynı histopatolojik özelliklere sahip karaciğer dokusuna ektopik karaciğer denir. Ektopik karaciğer periton içinde, dışında veya arkasında lokalize olabilir. Ektopik karaciğer nadir görülür. Yapılan 5500 otopsinin 3'ünde ektopik karaciğer dokusu rapor edilmiştir². Laparoskopisi esnasında ise %0,7 oranında görüldüğü bildirilmiştir⁶. Ektopik karaciğer en sık safra kesesi üzerinde görülür. Bu durumda kolelitiazis ve kolesistit ihtimali de artar. Bizim iki hastamızda da kolelitiazis vardı.

Ektopik karaciğere genellikle rastlantısal olarak, laparoskopik veya açık karın operasyonlarında ve otopside rastlanmaktadır^{1,2,3,7}. Ektopik karaciğerde karsinogenezis daha sık görülür. Bazen neoplastik değişiklikler veya bası bulguları sebebiyle de tanı konabilir. Ektopik karaciğerin ana karaciğere göre artan karsinogenezis potansiyeli engellenen vasküler beslenme ve biliyer drenaja bağlanmaktadır⁸. Bizim iki hastamızın histopatolojik incelemesi normal karaciğer dokusuydu.

Ektopik karaciğerin komşu organlara (özefagus, portal ven, pilor) bası bulguları rapor edilmiştir. Ayrıca torsiyone olması tekrarlayan karın ağrılarına sebep olabilir⁶.

Ektopik karaciğerin oluşumu için bazı mekanizmalar ileri sürülmüştür. Bu mekanizmalar şunlardır:

- 1- Embriyolojik dönemde bir aksesuar karaciğer lobunun ana karaciğerle bağlantısının atrofiye uğraması veya bu bağlantının regrese olması.
- 2- Karaciğer tomurcuğunda pars hepaticanın bir parçasının migrasyonu veya yanlış yerleşimi.
- 3- Plevraperitoneal kanalın kapanmasından önce, karaciğer dokusunun dorsal tomurcuklanması.

- 4- Hepatosite farklılaşan mezenkim hücrelerinin farklı bölgelere yerleşmesi.
- 5- Diyafram veya umbilikal ringin kapanmasından sonra hücre kümelerinin foregut bölgesinde kalması.

Safra kesesindeki ektopik karaciğer kese serozası üzerinde olabileceği gibi intraluminal de olabilir¹⁰. Kese serozası üzerinde mezolu veya mezosuz olabilir. Mezo içinde genellikle arter ve ven bulunur. Bizim hastalarımızda olduğu gibi çoğu hastada mezo içinde safra yolu bulunmaz. Safra drenajı doğrudan safra kesesine olur.

Ektopik karaciğerinin bazen biliyer atrezi, kaudal karaciğer lobunun olmaması, omphalocel, safra yolları kisti, kardiyak anomali ile birliktelik gösterdiği rapor edilmiş olmakla beraber bu anomaliler safra kesesindeki ektopik karaciğer varlığı ile birliktelik göstermez¹¹. Bizim hastalarımızda herhangi bir anomali yoktu.

Ektopik karaciğer dokusu küçük boyutlarda ve nadir olduğundan preoperatif tanı yöntemleri ile tespiti oldukça güçtür. Ancak abdominal ultrasonografi veya tomografide safra kesesi duvarında karaciğer ile aynı özelliklere sahip fokal kalınlaşmalarda ektopik karaciğer dokusu akla gelmelidir¹². Ultrasonografi eşliğinde yapılacak biyopsi ile ektopik karaciğer dokusuna histopatolojik olarak kesin tanı konabilir.

Ektopik karaciğerin uzun süreli takip sonuçları konusunda güçlü bilgiler olmamakla beraber karsinogenezis (hepatosellüler karsinom) ihtimalinin yüksekliğinden dolayı cerrahi rezeksiyon önerilmektedir. Ancak safra kesesindeki lokalizasyonlarda bu ihtimal daha düşüktür⁴. Dolayısıyla safra kesesinde patoloji varsa kese ile beraber eksizyonu önerilmektedir.

Kaynaklar

1. Acar T, Taçyıldız R, Karakayalı S. Ectopic liver tissue attached to the gallbladder. Acta Chir Belg 2002;102:210-1.
2. Tejada E, Danielson C. Ectopic or hereotopic liver (choristoma) associated with the gallbladder. Arch Pathol Lab Med 1989;113:950-2.
3. Watanabe M, Matsura T, Takatori Y et al. Five cases of ectopic liver and a case of accessory lobe of the liver. Endoscopy 1989;21:39-42
4. Arakawa M, Kimura Y, Sakata K, et. al. Propensity of ectopic liver to hepatocarcinogenesis: case reports and a review of the literature. Hepatology 1999;29:57-61.
5. Nakashima T, Okuda K, Kojiro M et al. Pathology of hepatocellular carcinoma in Japan. 232 consecutive cases autopsied in ten years. Cancer 1983;51:863-877.
6. Sato S, Watanabe M, Nagasawa S, et al. Laparoscopic observations of congenital anomalies of the liver. Gastrointest Endosc 1998;47:136-40.
7. Griniatsos J, Riaz AA, Isla MA. Two cases of ectopic liver attached to the gallbladder wall. HPB 2002;4:191-194
8. Christine P J. Caygill and Piers A C. Ectopic liver and hepatocarcinogenesis. Eur Gastroenterol Hepatol 2004,16:727-9.

Safra Kesesi Üzerinde Ektopik Karaciğer Dokusu: İki Olgu Sunumu

9. Pujari BD, Deodhare SG. Symptomatic accessory lobe of the liver with review of the literature. Postgrad Med J 1976;52:234-6.
10. Natori T, Hawkin S, Aizawa M, et al. Intra-cholecystic ectopic liver. Acta Pathol Jpn 1986;36:1213-16.
11. Koh CE, Hunt R. Encountered during laparoscopic cholecystectomy. Asian Surg 2007;30(3):227-30.
12. Hamdani SD, Baron RL. Ectopic liver simulating a mass in the gallbladder wall: Imaging findings. ARJ 1994;162:647-8.

İletişim Adresi: Yrd.Doç.Dr. Mustafa ATEŞ
İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi
Genel Cerrahi Anabilim Dalı, Malatya
44080 MALATYA
Telefon: 0 422 377 30 00
Gsm: 0 544 743 92 94
e-mail : drmustafaates@hotmail.com

